

Framing door politieke partijen

Korte omschrijving werkvorm

In deze werkvorm maak je leerlingen ervan bewust dat politieke partijen en politici (vooral in verkiezingstijd) met doordachte campagnemiddelen proberen zichzelf op een bepaalde manier te profileren. De werkvorm bestaat uit drie onderdelen:

1. Korte uitleg + filmpje over framing
2. Kijkopdracht: framing herkennen
3. Doe-opdracht: leerlingen in de rol van spindoctor

Duur

50 minuten

Tip: het kan korter als je het filmpje overslaat, bij stap 2 minder voorbeelden laat zien en bij stap 3 groepjes met 5 leerlingen maakt.

Doelgroep

Vmbo basis/kader, vmbo gl/tl, mbo 3 en 4

Leerdoelen

- Leerlingen/studenten begrijpen wat framing is en hoe politieke partijen dit inzetten om een bepaalde boodschap over te brengen.
- Leerlingen/studenten realiseren zich dat framing per persoon anders geïnterpreteerd kan worden.
- Leerlingen/studenten kunnen framing herkennen en zelf creëren.

Benodigdheden

- PowerPoint 'Framing door politieke partijen'
- Bijlage 'Framing door politieke partijen'
- Eventuele attributen die de leerlingen kunnen gebruiken bij de doe-opdracht (naar eigen inzicht)

Stappenplan

Stap 1: introductie (7-8 minuten)

Slide 1:

Titel.

Slide 2:

Op slide 1 wordt het begrip 'framing' geïntroduceerd. Je kunt hier zelf nog een uitgebreidere uitleg over geven.

Slide 3:

Op slide 2 staat een filmpje dat verwijst naar een fragment uit aflevering 1 van de serie Splinter in de Politiek. Vertel dat in dit fragment iets wordt uitgelegd over framing door spindoctor Jack de Vries. Een spindoctor is eigenlijk een soort marketingmanager van een politicus. Jack de Vries was spindoctor van Jan-Peter Balkenende (CDA), die minister-president was van 2002-2010, dus de periode voor Mark Rutte en Dick Schoof.

<https://www.youtube.com/watch?v=bP7tcS2coLg>

Tip: leerlingen komen in hun dagelijks leven (al dan niet onbewust) vaak in aanraking met framing. Bijvoorbeeld wanneer ze social media-posts van influencers bekijken en zelf zullen ze waarschijnlijk ook aan framing doen. Bijvoorbeeld wanneer ze met een TikTok of een uitspraak in de klas een bepaalde indruk proberen achter te laten. Vraag daarom aan de leerlingen of ze zelf ook weleens aan framing doen en op welke manier en waarom ze dat dan doen.

Stap 2: herken jij framing? (20 minuten)

Op de volgende slides komen zes verschillende voorbeelden langs van framing. Daarnaast zijn er twee voorbeelden waarbij het onduidelijk is of er sprake is geweest van een intentie tot framing. Bij elk voorbeeld staan kijkvragen. Deze kijkvragen zetten de leerlingen/studenten aan om de voorbeelden te analyseren op framing. Wat heeft de politieke partij hier proberen duidelijk te maken en waar zie je dat aan? Of: denk je dat hier sprake is van framing? Waarom wel/niet? Dit vraagt soms om meer abstract denken, omdat framing vaak ook gaat over het opwekken van een bepaald gevoel of het oproepen van associaties.

Neem als docent de vrijheid om de kijkvragen op je eigen manier te bespreken. Je kunt ook zelf aanvullende vragen/stellingen behandelen. Onze tips:

- Maak duidelijk dat er geen 'goed' of 'fout' is; het gaat er hierbij om hoe iets door de 'ontvanger' wordt geïnterpreteerd en ervaren.
- Laat de leerlingen/studenten zo concreet mogelijk verwoorden waarom ze iets denken (te zien, te ervaren).
- Geef bij elke kijkvraag meerdere leerlingen/studenten het woord. Op die manier wordt duidelijk dat niet iedereen op dezelfde manier kijkt en/of iets ervaart

Slide 4:

Titel.

Slide 5

Introductietekst: Op de volgende slides staan voorbeelden waarin politieke partijen bewust aan framing hebben gedaan.

Slide 6:

Presentatiefilmpje van Henri Bontenbal (CDA). Vraag de leerlingen/studenten te duiden waardoor het komt dat ze, dankzij dit filmpje, aan bepaalde woorden denken of associaties krijgen.

Slide 7:

Drie verkiezingsposters (GroenLinks, SP, PvdA). Het antwoord op de vragen (hier is wel een 'goed' antwoord) is dat in alle posters iets roods zit. Hiermee maken de politieke partijen visueel duidelijk dat ze een rode/socialistische/sociaaldemocratische signatuur hebben. Je kunt middels deze vragen toetsen of de studenten/leerlingen dezelfde associatie hebben met de kleur rood.

Slide 8:

Een filmpje waarin Thierry Baudet aan het bankdrukken is (afkomstig van de YouTubepagina van Forum voor Democratie). Bekijk dit filmpje van minuut 7:00 tot 8:15. Er is geen 'goed' antwoord op deze vraag; het gaat hier vooral om het interpreteren van de video en de poging van leerlingen om zich in het media-/campagneteam van een partij te verplaatsen.

Slide 9:

Introductietekst. Op de volgende slides staan voorbeelden waarin het niet zo duidelijk is of er sprake is van intentie tot beïnvloeden (framing) of niet

Slide 10:

Een foto van Peter Kuint met de vraag of de leerlingen/studenten denken dat hij expres deze kleren draagt tijdens zijn werk als Kamerlid. Je zou kunnen denken: dat is gewoon wat hij graag draagt. Je zou ook kunnen denken: met deze kledingstijl onderscheidt hij zich van andere Kamerleden, valt hij op en laat hij zien dat hij 'gewone' kleren draagt, net zoals de 'gewone' kiezer.

Slide 11:

Vergelijking tussen eerdere filmpjes van de PVV over Mark Rutte en het laatste filmpje van de PVV over de minister-president met als titel 'Als oud-mentor een buiging voor Mark Rutte!'. Je zou kunnen denken: dit is gewoon sympathiek bedoeld en er zit geen intentie achter. Je zou ook kunnen denken: door Geert Wilders als oud-mentor te framen hoopt de PVV dat mensen denken: 'Hij was de mentor (dus de wijzere, de leraar) van de persoon die de afgelopen jaren minister-president is geweest; dan moet hij wel de allerbeste en betrouwbaarste persoon zijn om op te stemmen!'

Slide 12:

Op deze slide wordt benadrukt dat het bij framing primair gaat om het beïnvloeden van 'het gevoel van' de ontvanger. Wat er in het filmpje zelf te zien is, maakt niet zo veel uit. Maar framing kan door iedereen anders geïnterpreteerd worden; het is niet makkelijk om iedereen precies zo te beïnvloeden zoals je zou willen.

Stap 3: spindoctors in de klas! (20 minuten)

In deze opdracht gaan leerlingen zelf aan framing doen. De klas wordt in groepjes van vier verdeeld (drie of vijf kan ook). Elk groepje krijgt een beschrijving van een partij toegewezen (zie hieronder; ze staan ook op slide 15). De opdracht is dat de groepjes hun partij gaan uitbeelden. Dit doen ze zonder te praten en te bewegen; ze maken dus eigenlijk een soort levende foto/standbeeld/tableau vivant. Iedereen in het groepje moet een rol hebben in het beeld. Geef ze een paar minuten om dit te gaan voorbereiden.

Als de tijd voorbij is, gaan de groepjes een voor een hun partij uitbeelden. De rest van de klas gaat raden wat voor partij ze uitbeelden. De makkelijke variant is dat je alle partijen opgesomd op het bord (slide 15) laat zien en dat de klas de juiste moet raden. De moeilijke variant (maar wel leuker) is dat ze helemaal zelf moeten raden wat het groepje probeert uit te beelden. Hierdoor moeten ze nog beter kijken en associëren. Kies hierin wat voor jou het beste werkt.

Voor het verdelen van de verschillende partijen over de groepjes is een bijlage toegevoegd met daarop alle partijen. Deze kun je printen en uitknippen.

Slide 13:

Titel.

Slide 14:

Instructie van de opdracht.

Slide 15:

De beschrijving van de politieke partijen. Deze slide kun je gebruiken tijdens het raden van de partijen door de klas.

Stap 4: afsluiting (1-2 minuten)

Dit is het einde van de les.

Slide 16:

Afsluiting en kernboodschap: kijk eens naar een verkiezingsdebat op televisie en probeer de framing te herkennen.

De partijen

- De partij die heel boos is over de huidige politiek
- De partij die heel tevreden is over de huidige politiek
- De partij die heel teleurgesteld is in de huidige politiek
- De partij die vindt dat er wel wat meer gefeest mag worden in Nederland
- De partij die criminaliteit wil aanpakken
- De partij die zich in wil zetten voor het klimaat
- De partij die wil dat mensen weer wat meer voor elkaar gaan zorgen
- De partij die het meest nadenkt over de toekomst
- De stoerste partij
- De meest betrouwbare partij
- De meest kritische partij
- De meest beleefde partij
- De partij die alcohol wil verbieden
- De partij die graag wil samenwerken
- De partij die zich inzet voor een gezonde levensstijl
- De partij voor de gamers
- De partij die gelijkheid belangrijk vindt
- De partij die vrijheid belangrijk vindt
- De partij voor kunst en cultuur
- De partij voor sport
- De partij voor bedrijven
- De partij voor onderwijs